

Brandförsvaret
Tjänsteskrivelse till Räddningsnämnden

Datum:
2025-02-24

Diarienummer:
RÄN-2024-00183

Handläggare:
Mikael Lundkvist

Föreläggande från Miljö- och hälsoskyddsnämnden om att inkomma meduppgifter om Viktoria brandövningsfält och Fyrislunds brandstation, Danmarks-Säby 6:5

Förslag till beslut

Räddningsnämnden beslutar

1. **att** lämna uppgifter enligt bilaga 1 till miljöförvaltningen enligt föreläggande med diarienummer MHN-2024-2044.

Ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden förelägger Räddningsnämnden, Uppsala kommun ("RÄN"), med organisationsnummer 212000-3005 att inkomma med information om den historiska användningen av PFAS-innehållande brandskum vid Viktoria övningsfält.

Beredning

Ärendet har beretts av tjänstepersoner vid Uppsala brandförvar.

Föredragning

Det är svårt att uppskatta de mängder skum som använts och vilka olika skum som använts då det inte finns dokumenterat. Det användes mycket skum under 90-talet och en bit in på 00-talet vid Viktoria brandövningsfält. När det blev mer allmänt känt att skummet var miljöfarligt runt 2010 upphörde i princip all övning med skum och skum vid räddningsinsats började användas väldigt restriktivt.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2025-02-24
- Bilaga 1. Bilaga 1 Uppgifter om Viktoria brandövningsfält, Danmark-Säby 6-5
- Bilaga 2. Beslut om föreläggande om att inkomma med uppgifter om Viktoria brandövningsfält

Brandförsvaret

Johan Szymanski
Brandchef

Räddningsnämnden
Uppgifter om Viktoria brandövningsfält

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Handläggare:
Mikael Lundkvist

Uppgifter om Viktoria brandövningsfält och Fyrislunds brandstation, Danmarks-Säby 6:5 enligt föreläggande från Miljö- och hälsoskyddsnämnden med diarienummer MHN-2024-2044.

Nämndens svar på frågorna enligt föreläggandet:

1. Bemöt på ett detaljerat sätt uppgifterna om den historiska användningen av PFAS innehållande brandskum som beskrivs i kapitel 4.2 i ”Ansvarsutredning inför åtgärdsutredning av PFAS-föreningar vid Viktoria brandövningsplats på fastigheten Danmarks-Säby 6:5 i Uppsala kommun”, Version 1, 9 dec 2024. Ange om ni anser att uppgifterna stämmer eller inte och styrk era påståenden med skriftliga underlag. Svara särskilt på följande frågor:

Svar: Räddningsnämnden ser ingen anledning att ifrågasätta uppgifterna och uppgifterna verkar vara rimliga. Det användes mycket skum under 90-talet och en bit in på 00-talet vid Viktoria brandövningsfält. När det blev mer allmänt känt att skummet var miljöfarligt runt 2010 upphörde i princip all övning med skum och skum vid räddningsinsats började användas väldigt restriktivt. Det är svårt att uppskatta de mängder som använts och vilka olika skum som använts då det inte finns dokumenterat.

a) Finns det inom RÄN andra uppgifter över vilka PFAS-innehållande skum som använts på brandövningsplatsen fram till 2015 än det som anges i Tabell 1, kapitel 4.2, (Tyréns 2015, referens 7 i ansvarsutredningen)?

Svar: Nej.

b) Stämmer det att HP5, Forest A och ARC Miljö använts efter 2015 vid övning på brandövningsplatsen? Om inte, ange vad som har använts eller om ytterligare skumprodukter har använts.

Svar: Efter 2015 fick man inte utifrån interna regler inte öva med skum innehållande

PFAS. Det räddningsnämnden dock kan verifiera är att det ändå har skett vid ett tillfälle (MB5 eller ARC Miljö).

c) I samband med en miljöinspektion 2020 tog Uppsala Brandförsvaret prover och analyserade de två brandskum som då förvarades på övningsfältet, Forest A och ARC Miljö. De två skumprodukterna innehöll PFAS (referens 9 i ansvarsutredningen). Hur användes de brandskum som analyserades: på övningsfältet eller endast vid insats?

Svar: Brandskum med PFAS har destruerats via MSB.

d) Kan RÄN verifiera Försvarens användning av brandövningsplatsen så som den är beskriven i ansvarsutredningen kapitel 4.2, sid 9?

Svar: Räddningsnämnden kan via uppgifter från anställda och tidigare anställda verifiera att Försvaret har övat med skum vid Viktoria. Exakt vilka mängder Försvaret har använt är svårt att verifiera.

2 Verifiera RÄN:s uppgifter om att inget PFAS-innehållande brandskum har använts vid övning på Danmarks-Säby 6:5 sedan 1 januari 2012 (ur ”Synpunkter på ansvarsutredning av PFAS vid Viktoria på fastigheten Danmarks-Säby 6:5 i Uppsala kommun, MHN-2024-2044”, daterad 10 december 2024).

Svar: 2012 och framåt fick man inte utifrån interna regler öva med skum innehållande PFAS. Det räddningsnämnden dock kan verifiera, efter att letat i interna handlingar, är att det ändå har skett vid ett tillfälle (MB5 eller ARC Miljö). Övningen genomfördes av Uppsala brandförsvaret.

3 Om brandskum använts, beskriv detaljerat av vilken organisation, hur och var på fastigheten PFAS-innehållande brandskum har hanterats efter 1 januari 2012 samt i vilka mängder. Ange även om PFAS-innehållande brandskum lagrats i ren form eller utspädd, eller som avfall som ska gå till destruktion, eller om det använts vid övning.

Svar: Uppsala brandförsvaret har övat med skum vid övningsområdet efter 1 januari 2012 vid ett tillfälle som går att verifiera. Uppskattningsvis användes cirka 5-10 liter skum. Brandskum har lagrats vid övningsfältet för att gå till destruktion.

Räddningsnämnden

Tobias Lundblad
Ordförande

Rosalind Göthberg
Nämndsekreterare

Datum:
2025-02-13Diarienummer:
MHN-2024-2044Miljö- och hälsoskyddsnamnden
Beslut om föreläggande

Räddningsnamnden

Handläggare:
Ebba Tiberg

75375 Uppsala

Skickas med e-post till: raddningsnamnden@ uppsala.se

Beslut om föreläggande om att inkomma med uppgifter om Viktoria brandövningsfält och Fyrislunds brandstation, Danmarks-Säby 6:5

Miljö- och hälsoskyddsnamnden förelägger Räddningsnamnden, Uppsala kommun ("RÄN"), med organisationsnummer 212000-3005 att inkomma med information om den historiska användningen av PFAS-innehållande brandskum enligt följande:

1. Bemöt på ett detaljerat sätt uppgifterna om den historiska användningen av PFAS-innehållande brandskum som beskrivs i kapitel 4.2 i "Ansvarsutredning inför åtgärdsutredning av PFAS-föreningar vid Viktoria brandövningsplats på fastigheten Danmarks-Säby 6:5 i Uppsala kommun", Version 1, 9 dec 2024. Ange om ni anser att uppgifterna stämmer eller inte och styrk era påståenden med skriftliga underlag. Svara särskilt på följande frågor:
 - a) Finns det inom RÄN andra uppgifter över vilka PFAS-innehållande skum som använts på brandövningsplatsen fram till 2015 än det som anges i Tabell 1, kapitel 4.2, (Tyréns 2015, referens 7 i ansvarsutredningen)?
 - b) Stämmer det att HP5, Forest A och ARC Miljö använts efter 2015 vid övning på brandövningsplatsen? Om inte, ange vad som har använts eller om ytterligare skumprodukter har använts.
 - c) I samband med en miljöinspektion 2020 tog Uppsala Brandförsvar prover och analyserade de två brandskum som då förvarades på övningsfältet, Forest A och ARC Miljö. De två skumprodukterna innehöll PFAS (referens 9 i ansvarsutredningen). Hur användes de brandskum som analyserades: på övningsfältet eller endast vid insats?
 - d) Kan RÄN verifiera Försvarsmaktens användning av brandövningsplatsen så som den är beskriven i ansvarsutredningen kapitel 4.2, sid 9?
2. Verifiera RÄN:s uppgifter om att inget PFAS-innehållande brandskum har använts vid övning på Danmarks-Säby 6:5 sedan 1 januari 2012 (ur "Synpunkter på ansvarsutredning av PFAS vid Viktoria på fastigheten Danmarks-Säby 6:5 i Uppsala kommun, MHN-2024-2044", daterad 10 december 2024).

3. Om brandskum använts, beskriv detaljerat av vilken organisation, hur och var på fastigheten PFAS-innehållande brandskum har hanterats efter 1 januari 2012 samt i vilka mängder. Ange även om PFAS-innehållande brandskum lagrats i ren form eller utspätt, eller som avfall som ska gå till destruktion, eller om det använts vid övning.
4. De uppgifter som räddningsnämnden lämnar enligt detta föreläggande ska verifieras skriftligt med angivande av källor.
5. Uppgifterna ska vara miljöförvaltningen tillhanda senast den 14 mars 2025.

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken, 26 kap. 21 § miljöbalken och med hänvisning till 2 kap. 2, 3 och 7 §§ miljöbalken.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens bedömning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att det är skäligt att efterfråga fler, mer detaljerade uppgifter om hantering av PFAS-innehållande brandskum på fastigheten. Brandförsvaret har varit verksamt på övningsfältet sedan det togs i bruk 1989 och torde ha tillgång till skriftliga uppgifter om brandövningarna.

Bakgrund till beslutet

Räddningsnämnden i Uppsala kommun med organisationsnummer 212000-3005 inkom den 18 december 2024 med synpunkter på miljöförvaltningens ansvarsutredning med avseende på föroreningar bestående av högfluorerade ämnen (PFAS) på fastigheten Danmark-Säby 6:5. Miljöförvaltningen hade begärt in kommentarer.

Räddningsnämnden hävdar att ingen övning med PFAS-innehållande brandskum har skett efter det att räddningsnämnden i sin nuvarande form bildades 1 januari 2012.

Lagstöd för beslutet

Föreläggande och förbud

Enligt miljöbalken 26 kap. 9 § får en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att balken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Förelägga att lämna uppgifter

Enligt miljöbalken 26 kap. 21 § får tillsynsmyndigheten förelägga den som bedriver verksamhet eller vidtar en åtgärd som det finns bestämmelser om i denna balk eller i föreskrifter som meddelats med stöd av balken, att till myndigheten lämna de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen. Detsamma gäller också för den som annars är skyldig att avhjälpa olägenheter från sådan verksamhet.

Kunskapskravet

Enligt miljöbalkens 2 kap. 2 § ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

Försiktighetsprincipen

I miljöbalken 2 kap. 3 § anges att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet bästa möjliga teknik användas. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Skälighetsavvägning

I miljöbalken 2 kap. 7 § anges att kraven på hänsyn enligt 2–6 §§ gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskilt beaktas nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Ebba Tiberg
Inspektör
miljöskydd
018-7274335
ebba.tiberg@ uppsala.se

Du kan överklaga beslutet

Ditt överklagande ska vara skriftligt och måste ha kommit in till miljö- och hälsoskyddsnämnden inom **tre veckor** från den dag du fick del av beslutet.

Gör så här:

1. Skriv vilket beslut du överklagar och ange ärendets diarienummer, som står på första sidan. Exempel: *Beslut från miljö- och hälsoskyddsnämnden, dnr 2019-xxxx.*
2. Skriv varför du anser att beslutet ska ändras samt vilken ändring du vill ha.
3. Om du vill kan du skicka med sådant som du anser stödjer din uppfattning men som du inte har skickat in tidigare.
4. Skriv ditt namn, postadress och telefonnummer och gärna en e-postadress. Om beslutet gäller en verksamhet eller företag skriv även verksamhetens namn och organisationsnummer.
5. Om du anlitar ett ombud, till exempel en jurist, kan ombudet skicka in överklagandet åt dig. Ombudets namn, postadress, telefonnummer och e-postadress ska då stå med.
6. Skicka ditt överklagande till följande adress:

Uppsala kommun
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
753 75 Uppsala

eller

per e-post till miljoforvaltningen@ uppsala.se

Det är Länsstyrelsen i Uppsala län som kommer att pröva överklagandet, men du ska skicka det till miljö- och hälsoskyddsnämnden. Nämnden gör följande:

- Först undersöker nämnden om ditt överklagande kommit in i tid, alltså senast tre veckor från dagen du fick del av beslutet.
- Därefter tittar nämnden på om det framkommit nya uppgifter i ditt överklagande som gör att nämnden har anledning att helt eller delvis ändra sitt tidigare beslut.
- Om det har kommit in i tid skickar nämnden vidare ditt överklagande tillsammans med det överklagade beslutet till länsstyrelsen. Om beslutet ändras av nämnden skickas både det överklagade beslutet och det nya beslutet vidare till länsstyrelsen.

Länsstyrelsen prövar sedan ditt överklagande och skickar sitt beslut till dig.

Om du vill veta mer om hur du gör för att överklaga ett beslut kan du antingen kontakta den handläggare som fattat beslutet eller ringa miljöförvaltningens servicetelefon på telefon 018-727 43 04, måndag-fredag kl. 09.00-12.00.